

John Dowland, *The Second Booke of Songes or Ayres* (1600)

TEKSTY PIEŚNI

1. I saw my Lady weepe

I saw my Lady weepe,
And sorrow proud to bee aduanced so :
In those faire eies where all perfections keepe,
Hir face was full of woe,
But such a woe (beleue me) as wins more hearts,
Than mirth can doe, with hir intysing parts.

Sorrow was there made faire,
And passion wise, teares a delightfull thing,
Silence beyond all speech a wisdom rare,
Shee made her sighes to sing,
And all things with so sweet a sadnesse moue,
As made my heart at once both grieue and loue.

O fayrer than ought ells,
The world can shew, leaue of in time to grieue,
Inough, inough, your ioyfull lookes excells,
Teares kills the heart belieue,
O striue not to bee excellent in woe,
Which onely breeds your beauties ouerthrow.

1. Widziałem jak moja pani płacze

Widziałem jak moja pani płacze
I smutek [widziałem], [smutek] dumny z tego, że tak
się do niego [z atencją] podchodzi, w tych pięknych
oczach, gdzie wszelkie doskonałości zamieszkują.
Jej twarz była pełna bólu,
Lecz ból taki, wierzcie [mi], porusza więcej serc
Niż radość [ze] swoimi kuszącymi śpiewami.

Smutek stał się piękny
A namiętność mądra, łzy stały się rzeczą pełną przy-
jemności,
Cisza [milczenie] ponad całą ludzką mowę – mądro-
ścią rzadką.
Ona sprawiła, że [jej] westchnienia stały się śpiewem
I poruszyły wszystkie rzeczy słodkim smutkiem,
Podobnie jak to się stało z moim sercem – zarazem
smuciło się i kochało.

O, piękniejsza niż wszystko inne, co świat może pokazać
Odejdź póki jeszcze czas na smutki
Dosyć! Dosyć! Lepszy jest twój pełen radości widok.
Łzy zabijają serce, wierz [mi].
O, nie próbuj być znakomitą w smutku,
Który tylko twoje piękno zniekształca.

2. Flow my tears

Lacrime

Flow my tears fall from your springs,
 Exilded for euer : let mee mourne,
 Where nightes black bird hir sad infamy sings,
 There let mee liue forlorne.

Downe vaine lightes shine you no more,
 No nightes are dark enough for those
 That in dispaire their lost fortunes deplore,
 Light doth but shame disclose.

Neuer may my woes be relieued,
 Since pittie is fled,
 And teares and sighes and grones my wearie dayes
 Of all ioyes haue depriued.

From the highest spire of contentment
 My fortune is throwne,
 And feare and griefe and paine for my deserts
 Are my hopes since hope is gone.

Harke you shadowes that in darkness dwell,
 Learne to contemne light
 Happie happy they that in hell
 Feele not the worlds despite.

3. Sorow sorow stay

Sorrow stay, lend true repentant teares,
 To a woefull wretched wight,
 Hence dispaire with thy tormenting feares:
 O doe not my poor heart affright,
 Pitty, help now or neuer,
 Mark me not to endlesse paine,
 Alas I am condempned euer,
 No hope, no help there doth remain,
 But down, down, down, down I fall,
 Down and arise I never shall.

4. Dye not before thy day

Dye not before thy day, poore man condemned,
 But lift thy low lookes from the humble earth,
 Kisse not dispaire and see sweet hope contemned:
 The hag hath no delight, but mone for mirth,

O fye, o fye poore fondling, fye bewilling,
 To preserue thy selfe from killing,
 Hope thy keeper glad to free thee,
 Bids thee goe and will not see thee,
 Hye thee quickly from thy wrong,
 So shee endes hir willing song.

2. Płyńcie łzy moje

Płyńcie łzy moje, spadajcie ze swych źródeł.
 Wgnany na zawsze: pozwólcie mi zostać w żałobie
 Tam, gdzie czarny ptak nocy swą smutną niesławę
 śpiewa,
 Tam pozwólcie bym zamieszkał opuszczony.

Zgaśnijcie, próżne światła, nie świećcie więcej,
 Żadna noc nie jest wystarczająco ciemna dla tych,
 Którzy w rozpacz swe utracone losy oplakują,
 jasność [tylko] wstyd i hańbę odkrywa.

Nigdy moje żale nie doznają ulgi,
 Bo litość zbiegła,
 a łzy i westchnienia i jęki, zmęczone dni moje
 z wszelkiej nadziei odarły.

Z najwyższego piedestału zadowolenia
 Mój los został strącony,
 A strach i smutek i ból, dla moich zasłużonych [kar]
 Są [jedyną] nadzieją, bo nadzieja zbiegła.

O! wy cienie, mieszkające w ciemności,
 Nauczcie się potępiać światłość.
 Szczęśliwi ci, którzy w piekle
 despektu świata nie czują.

3. Smutku zostań

Smutku zostań, pożycz prawdziwych, pokutnych łez
 pełnemu smutku, żalosnemu nędznikowi.
 Lecz, o rozpacz, z twoimi dręczącymi lękami:
 Nie napełniaj grozą mojego biednego serca.
 O litości! Pomóż teraz lub nigdy,
 Nie naznaczaj mnie niekończącym się bólem.
 Niestety, jestem stracony na wieki.
 Ani nadziei [żadnej] ani pomocy nie ma już,
 Lecz w dół spadam
 I podnieść się już nigdy nie będę mógł.

4. Nie umrzyj zanim nie nadejdzie twój dzień

Nie umrzyj zanim nie nadejdzie twój dzień, biedny
 skazany człowieku
 Lecz podnieś wzrok znad pokornej ziemi.
 Nie całuj rozpacz i nie patrz jak słodka nadzieja się
 zatracą;
 Wiedźma nie odczuwa przyjemności, może jedynie
 jęczeć [z tęsknoty] za radością.

O uciekaj biedny dworzaninie, i miej siłę ocalić się od
 śmierci.
 Miej nadzieję, że strażnik chętnie cię wypuści
 Pozwoli ci odjeść i przytknie na to oko,
 Szybko ukryj się przed przewinami,
 Aby ona mogła zakończyć swą skwapliwą pieśń.

5. Mourne mourne

Mourne, mourne, day is with darknesse fled,
 What heauen then gouernes earth,
 O none, but hell in heauen stead,
 Choakes with his mistes our mirth.

Mourne, mourne, looke now for no more day
 Nor night, but that from hell,
 Then all must as they may,
 In darknesse learne to dwell.

But yet this change must needes change our delight,
 That thus the Sunne should harbour with the night.

6. Tymes eldest Sonne

Tymes eldest sonne, olde age the heyre of ease,
 Strengths foe, loues woe, and foster to deuotion,
 Bids gallant youths in martial prowes please,
 As for him selfe, hee hath no earthly motion,
 But thinks, sighes, teares, voves, praiers, and
 sacrifices
 As good as shoves, masks, iustes, or tilt deuises.

7. Then sit thee downe, Second Part

Then sit thee downe and say thy *Nunc demittis*,
 With *De profundis*, *Credo* and *Te Deum*,
 Chant *Miserere*, for what now so fit is,
 As that, or this, *Paratum est cor meum*,
 O that thy Saint would take in worth thy heart,
 Thou canst not please hir with a better part.

8. When others sings Third part

When others sings *Venite exultemus*
 Stand by and turne to *Noli emulari*,
 For *quare fremuerunt vse oremus*
Vivat Eliza, for an *ave mari*,
 And teach those swains that liues about thy cell,
 To say Amen when thou dost pray so well.

5. Oplakuj, oplakuj

Oplakuj, oplakuj, dzień uciekł w ciemności
 Co rządziło niebem, rządzi teraz ziemią
 O nic innego tylko piekło zamiast nieba
 Dusi swymi mgłami naszą radość.

Oplakuj, oplakuj
 Nie oczekuj więcej żadnych dni, ani nocy
 Tylko tych z piekła [rodem]
 A teraz wszyscy muszą, jak mogą,
 Nauczyć się mieszkać w ciemności.

A jednak zmiana ta nie musi odmieniać naszej
 przyjemności,
 Bo słońce powinno znaleźć schronienie w nocy.

6. Najstarszy syn czasu

Najstarszy syn czasu, wiek podeszły, dziedzic swobody,
 Wróg siły, kłopot w miłości i [do tego] podatny na
 dewocję.
 Galantnym młodziankom nakazuje przypodobać się
 wojskową dzielnością,
 Ale dla siebie samego nie może znaleźć nic
 ziemskiego, co by go poruszało.
 Ale myśli sobie tak: westchnienia, łzy, przyrzeczenia
 i modlitwy oraz poświęcenie
 Są tyle samo warte co pokazy, maski, teatry i turnieje.

7. Więc usiądź sobie, Druga część

Więc usiądź sobie i zacznij odmawiać *nunc dimittis*¹
 A także *de profundis*², *credo*³ i *te Deum*⁴
 Wśpiewuj *miserere*⁵, jak to teraz jest w modzie
 I tak lub owak *paratum est cor meum*⁶.
 Och, żeby tylko twoja pani⁷ brała na serio twoje serce
 Nie da się jej zadowolić lepszą piosenką.

8. Gdy inni śpiewają, Trzecia część

Gdy inni śpiewają *Venite exultemus*⁸
 Wstań i zaintonuj *noli emulare*⁹
 Zamiast *quare fremuerunt*¹⁰ użyj *oremus*¹¹
Vivat Eliza zamiast *Ave Maria*
 I tych prostaczków, którzy w twojej celi mieszkają
 (pomieszkują) naucz
 Mówić amen, kiedy już tak dobrze się modlisz.

9. Praise blindnesse eies

Praise blindnesse eies, for seeing is deceit,
 Bee dumbe vaine tongue, words are but flattering
 windes,
 Breake hrat & bleed fot ther is no receipt,
 To purge inconstancy from most mens mindes.

And if thine eares false Haralds to thy hart,
 Conuey into thy head hopes to obtaine,
 Then tell thy hearing thou art deafe by art,
 Now loue is art that wonted to be plaine.

Now none is bald except they see his braines,
 Affection is not knowne till one be dead,
 Reward for loue are labours for his paines,
 Loues quiuer made of gold his shafts of leade.

Lenuoy:

And so I wackt amaz'd and could not moue,
 I know my dreame was true, and yet I loue.

10. O sweet woods

O sweet woods the delight of solitarinesse
 O how much doe I loue your solitarinesse.
 From fames desire, from loues delight retir'd,
 In these sad groues an Hermits life I led,
 And those false pleasures which I once admir'd,
 With sad remembrance of my fall, I dread,
 To birds, to trees, to earth impart I this,
 For thee lesse secret and as sencelesse is.

Experience which repentance onely brings,
 Doth bid mee now my hart from loue estrange,
 Loue is disdained when it doth looke at Kings,
 And loue loe placed base and apt to change :
 Then power doth take from him his liberty,
 Hir want of worth makes him in cradell die.
 O sweet woods ,&c.

You men that giue false worship vnto Loue,
 And seeke that which you neuer shall obtaine,
 The endlesse worke od Sisiphus you procure,
 Whose end is this to know you striue in vaine,
 Hope and desire which now your Idols bee,
 You needs must loose and feelee dispaire with mee.
 O sweet woods ,&c.

9. Chwalcie ślepotę oczy

Chwalcie ślepotę oczy, bo wzrok jest zdrażliwy
 Zamilknij próżny języku, słowa tylko na wietrze
 trzepocą
 Pękni serce i krwaw, bo nie ma sposobu
 By większość ludzi oczyścić z niestałości serca.

A jeśli [poprzez] uszy, fałszywych posłańców serca
 Powstałyby w twojej głowie nadzieje, za którymi
 zechcesz pójść,
 Powiedz słuchowi, żeś głuchy od urodzenia
 Teraz miłość jest sztuką, która chciała być prosta.

Nikt nie jest [tak naprawdę] łysy, dopóki nie widać
 mu rozumu,
 Nie pozna się uczucia aż do śmierci
 Nagrodą za miłość są trudy za jej ból
 Strzała Amora ze złota zrobiona jest, lecz ostrze
 z ołowiu¹².

L'envoi

I tak obudziłem się, zadziwiony, nie mogąc się
 poruszyć,
 Wiem, że to co śniłem prawdą jest, lecz i tak kocham.

10. O słodkie lasy

O słodkie lasy, szczęście samotności,
 O, jak bardzo kocham tę waszą samotność
 Od pożądliwości sławy, od rozkoszy miłości zwolniony
 Wśród tych smutnych zagajników pustelnika życie
 wiodłem,
 A te fałszywe przyjemności, które kiedyś podziwiałem,
 Ze smutnym wspomnieniem mego upadku oplakuję.
 Do ptaków, do drzew, do ziemi śpiewam i płaczę
 Gdyż ona już mniej sekretów ma i sensu
 O słodkie lasy...

Doświadczenie, które pokutę tylko przynosi
 Każe mi teraz oddalić się od miłości.
 Miłość zdradzona jest, gdy patrzy na królów
 I niskie loty ma, i skłonna do zmian.
 Ich [królów] władza zabiera jej [miłości] wolność
 A ich bezwartościowość sprawia, że [jeszcze]
 w kołysce umiera.
 O słodkie lasy....

Wy ludzie, którzy fałszywą cześć oddajecie miłości
 I poszukujecie tego, czego nigdy nie znajdziecie,
 Wykonujecie niekończącą się pracę Syzyfa,
 Której celem jest tylko przekonanie się, że się
 człowiek na marne trzodzi.
 Nadzieja, pożądanie, które z nich jest waszym idolem?
 Musicie je [wszystkie] porzucić i poczuć ze mną
 rozpacz
 O słodkie lasy...

You woods in you the fairest Nimphs haue walked,
 Nimphes at whose sight all harts did yeeld to Loue,
 You woods in whom deere louers oft haue talked,
 How doe you now a place of mourning proue,
 Wansted my Mistres saith this is the doome,
 Thou art loues Childbed, Nursery, and Tombe.
 O sweet woods ,&c.

11. If fluds of teares

If fluds of teares could cleanse my follies past,
 And smoakes of sighes might sacrifice for sinne,
 If groning cries might salue my fault at last,
 Or endles mone, for error pardon win,
 Then would I cry, weepe, sigh, and euer mone,
 Mine errors, fault, sins, follies past and gone.

I see my hopes must wither in their bud,
 I see my fauours are no lasting flowers,
 I see that woords will breede no better good,
 Then losse of time and lightening but at houres,
 Thus when I see then thus I say therefore,
 That fauours hopes and words, can blinde no more.

12. Fine knacks for Ladies

Fine knacks for ladies, cheape, choise, braue and new,
 Good penniworths but mony cannot moue,
 I keepe a faier but for the faier to view,
 A begger may bee liberall of loue,
 Though all my wares be trash, the hart is true,
 The hart is true,
 The hart is true.

Great gifts are guiles and looke for gifts againe,
 My trifles come, as treasures from my minde,
 It is a precious Iewell to bee plaine,
 Sometimes in shell th' orienst pearles we finde,
 Of others take a sheafe, of mee a graine,
 Of mee a graine,
 Of mee a graine.

Within this packe pinnes points laces & gloues,
 And diuers toies fitting a country faier,
 But in my hart, where duety serues and loues,
 Turtles & twins, courts brood, a heauenly paier,
 Happy the hart that thinks of no remoues,
 Of no remoues,
 Of no remoues.

Wy lasy, wśród których najpiękniejsze nimfy
 spacerowały,
 Nimfy, na widok których wszystkie serca chciały
 kochać,
 Wy lasy, wśród których drodzy kochankowie często
 rozmawiali [ze sobą]
 Jak teraz możecie się stać miejscem żaloby?
 Wanstead¹³, wierność mojej pani to zguba,
 Miłości jesteś łóżem narodzin, kołyską i grobem.
 O słodkie lasy!

11. Jeśli powodzie łez

Jeśli powodzie łez mogłyby oczyścić moje przeszłe
 przewinienia,
 A dymy westchnień mogłyby być ofiarą za grzechy,
 Jeśli jęśliwe krzyki mogłyby w końcu odkupić moją
 winę,
 Lub gdyby jęk bez końca mógł zdobyć przebaczenie za
 błąd,
 To bym płakał, łkał, wdychał i jęczał ciągle,
 Może błędy, winy, grzechy i głupoty zniknęłyby na
 zawsze.

Widzę, że moje nadzieje zwiędnąć muszą w zarodku,
 Widzę, że moje взгляды to nie są trwałe kwiaty,
 Widzę, że słowa nie przyniosą nic lepszego
 Niż tylko stratę czasu i światło o świcie
 Więc kiedy to widzę, mówię:
 Że взгляды, nadzieje i słowa nie mogą mnie już
 zaślepiac!

12. Piękne drobiazgi dla pań!

Piękne drobiazgi dla pań! Tanie, różnorakie, odważne
 i nowe,
 Warte kilku gorszy, lecz pieniądze mnie nie wzruszają,
 [w zanadrzu] trzymam coś ładnego, lecz tylko dla tej
 pięknej,
 Żebrak może być liberalny w miłości,
 I mimo, że cały mój towar to śmieci, serce mam
 prawdziwe.

Wielkie dary są zwodnicze, lecz ciągle poszukuj darów,
 Moje bzdurki przychodzą mi do głowy jak skarby.
 prostym być to pięknym klejnot,
 Czasami w najorientalniejszej¹⁴ muszli perłę
 znajdziemy.
 Od innych weź garść, ode mnie ziarnko.

Pośród tych paczek [są] spinki, koronki, rękawiczki
 I inne rozmaite zabawki pasujące do wiejskiego targu,
 Lecz moje serce, gdzie obowiązek służy i kocha,
 Gołębice i bliźnięta ¹⁵, dworska krew, niebiańska para.
 Szczęśliwe serce, które nie myśli o zmianach.

13. Now cease my wandring eyes

Now cease my wandring eies,
 Strange beauties to admire,
 In change least comfort lies,
 Long ioyes yeeld long desire.
 One faith one loue,
 Makes our fraile pleasures eternall,
 And in sweetnesse proue.
 New hopes new ioyes,
 Are still with sorrow declining,
 Vnto deepe anoies.

One man hath but one soule,
 Which art cannot deuide,
 If all one soule must loue,
 Two loues most be denide,
 One soule one loue,
 By faith and merit vnited cannot remoue,
 Distracted spirits,
 Are euer changing & haplesse in their delights.

Nature two eyes hath giuen,
 All beautie to impart,
 Aswell in earth as heauen,
 But she hath giuen one hart,
 That though wee see,
 Ten thousand beauties yet in vs one should be,
 One stedfast loue,
 Because our harts stand fixt although our eies do moue.

14. Come ye heauie states of night

Come yee heauie states of night,
 Doe my fathers spirit right,
 Soundings balefull let mee borrow,
 But thening my song with sorrow,
 Come sorrow come hir eies that sings,
 By thee are turned into springs.

Come you Virgins of the night,
 That in Dirges sad delight,
 Quier my Anthems, I doe borrow
 Gold nor pearle, but sounds of sorrow :
 Come sorrow come hir eies that sings,
 By thee are tourned into springs.

13. Przestańcie moje ruchliwe oczy

Przestańcie moje ruchliwe oczy
 podziwiać dziwne piękności.
 W zmianach jest najmniej spokoju.
 Długie radości potrzebują długiego pożądania.
 Jedna wiara i jedna miłość
 Sprawiają, że nasze złudne przyjemności stają się
 wieczne.
 Nowe nadzieje, nowe radości
 Ciągłe nikną w smutkach, by zniknąć całkiem
 w głębokim niezadowoleniu i zniecierpliwieniu.

[jeden] człowiek ma jedną duszę, której sztuka nie
 zdoła podzielić,
 Jeśli wszyscy jedną duszę muszą kochać, dwie miłości
 trzeba odrzucić.
 Jedna dusza, jedna miłość, zjednoczone wiarą i miarą,
 nie mogą się rozłączyć.
 Rozproszone duchy, ciągle się miotają i w swych
 przyjemnościach są nieszczęśliwe.

Natura dwoje oczu dała, by podziwiała wszelkie
 piękno
 Zarówno na ziemi, jak i w niebie, lecz jedno serce
 dała.
 I mimo, iż widzimy dziesięć tysięcy pięknych rzeczy,
 w nas musi być jedna,
 Jedna stała miłość, bo serca biją w jednym rytmie,
 mimo, iż oczy nasze są w ciągłym ruchu.

14. Przybądźcie ciężkie stany nocy

Przybądźcie ciężkie stany nocy
 Oddajcie hołd duchowi mego ojca.
 Użycie mi płaczących dźwięków
 Obarczając mą pieśń smutkiem.
 Przybądź smutku, przybądź! jej oczy, tej, która śpiewa
 Przez ciebie obracają się w źródła.

Przybądźcie dziewice nocy,
 I w żałobnej pieśni smutnym zapomnieniu
 moje hymny ułóżcie .
 Nie pożyczam ani złota, ani pereł, tylko dźwięki
 smutku:
 Przybądź smutku...

15. White as lilies

White as Lillies was hir face,
 When shee smiled,
 She beguiled,
 Quitting faith with foule disgrace,
 Vertue seruice thus neglected,
 Heart with sorrowes hath infected.

When I swore my hart hir owne,
 Shee disdained,
 I complained,
 Yet shee left mee ouerthrowen,
 Careles of my bitter groning,
 Ruthlesse bent to no relieuing.

Vowes and oaths and faith assured,
 Constant euer,
 Changing neuer,
 Yet shee could not bee procured,
 To beleue my paines exceeding,
 From hir scant neglect proceeding.

Oh that Loue should haue the art,
 By surmises,
 And disguises,
 To destroy a faithfull hart,
 Or that wanton looking women,
 Should reward their friends as foemen.

All in vaine is Ladies loue,
 Quickly choosed,
 Shortly loosed,
 For their pride is to remoue,
 Out alas their looks first won vs,
 And their pride hath straight vndone vs.

To thy selfe the sweetest faier,
 Thou hast wounded,
 And confounded,
 Changles faith with foule dispaier,
 And my seruice hath enuied,
 And my succours hath denied.

By thine error thou hast lost,
 Hart vnfained,
 Truth vnstained
 And the swaine that loued most,
 More assured in loue then many,
 More dispised in loue then any.

For my hart though set at nought,
 Since you will it,
 Spoile and kill it,
 I will neuer change my thoughts,
 But grieue that beautie ere was borne...

15. Biała jak lilie

Biała jak lilie była jej twarz
 Gdy się uśmiechała to czarowała
 Niszcząc wiarę (miłość) zgniłą niełaską
 Cnoty, służbę w ten sposób lekceważąc.

Kiedy przyrzekłem jej swe serce,
 Odrzuciła je,
 Ja zapłakałem,
 A ona zostawiła mnie
 Nie zainteresowana moim gorzkim żalem,
 Okrutna i niewzruszona.

Przyrzeczenia i przysięgi zapewnione,
 Na zawsze stałe,
 Zawsze niezmiennie.
 Lecz jej nie dało się przekonać,
 Żeby uwierzyła w moje coraz większe bóle
 I żeby przestała mnie lekceważyć.

Ach, żeby miłość umiała tylko,
 Poprzez domysły i przebrania,
 Zniszczyć wierne serce.
 Albo, żeby frywolne kobiety
 Wynagradzały swych przyjaciół
 Jakby byli wrogami.

Miłość dam nic nie jest warta,
 Szybko wybrana i szybko przeszła,
 Bo ich duma się zmienia,
 Lecz, niestety, pokonał nas ich urok,
 A ich duma nas po prostu zniszczyła.

Do ciebie, najśłodsza piękności,
 Ty zraniłaś i pomyliłaś
 Niezmienną miłość ze zgniłą rozpaczą
 I moją służbę i starania odrzuciłaś.

I poprzez swój własny błąd straciłaś
 Niezmiennie serce,
 Prawdę bez skazy.
 A ten, kto najbardziej kochał
 Pewniejszy w miłości niż wielu,
 Bardziej odrzucony w miłości, niż ktokolwiek inny.

Gdyż moje serce, mimo, że już na nic nastawione
 Gdyż ty chcesz je tylko zniszczyć i zabić.
 Ja się w moich myślach nie zmienię,
 Lecz rozpaczam tylko, że piękno kiedykolwiek się
 narodziło....

16. Wofull heart

Wofull heart with grieve oppressed
 Since my fortunes most distressed,
 From my ioyes hath mee remoued,
 Follow those sweet eies adored,
 Those sweet eyes wherin are stored,
 All my pleasures best beeloued.

Fly my breast, leaue mee forsaken,
 Wherein Griefe his seate hath taken,
 All his arrowes through mee darting,
 Thou maist liue by hir Sunne-shining,
 I shall suffer no more pining,
 By thy losse, then by hir parting.

17. A Sheperd in a shade

A Sheperd in a shade his plaining made
 Of loue and louers wrong,
 Vnto the fairest lasse that trode on grasse,
 And thus beegan his song.
 Since loue and Fortune will, I honour still
 Your faire and louely eye,
 What conquest will it bee, Sweet Nymph for thee,
 If I for sorrow dye.
 Restore, restore my hart againe,
 Which loue by thy sweet lookes hath slaine,
 Least that inforst by your disdaine, I sing,
 Fye, fye on loue, it is a foolish thing.

My hart where haue you laid O cruell maide,
 To kill when you might saue,
 Why haue yee cast it forth as nothing worth,
 Without a tombe or graue.
 O let it bee intombed and lye,
 In your sweet minde and memorie,
 Least I refound on euery warbling string,
 Fye fye on loue that is a foolish thing.

18. Faction that euer dwels

Faction that euer dwels,
 In court where wits excells,
 Hath set defiance.
 Fortune and loue hath sworne,
 That they were neuer borne,
 Of one aliance.

Fortune sweares, weakest harts,
 The booke of Cupids arts
 Turne with hir wheele,
 Sences themselues shall proue
 Venture hir place in loue
 Aske them that feele.

16. Żalosne serce

Żalosne serce, dręczone żalem,
 Ponieważ los mój najstraszniejszy
 Odłączył mnie od mych radości,
 Podążaj za tymi słodkimi oczyma, gdzie mieszkają
 Wszystkie me najukochańsze radości.

Leć, moja piersi, pozostaw mnie zgubionym
 Tam, gdzie żal obrał sobie swój tron,
 Wszystkie jego strzały [niech] mnie przebiją
 A ty zamieszkas w promieniach jej słonecznego
 światła.
 Ja nie będę więcej już znosił bólu
 Spowodowanego Twoją stratą albo odejściem.

17. Pasterz w cieniu

Pasterz w cieniu rozpaczal
 O miłości i niepowodzeniach kochanka,
 Do najpiękniejszej panny, która stapała po trawie
 kierując swe pienia,
 I tak rozpoczynał swą pieśń:
 Ponieważ miłość i los chcą, żebym ciągle czcił
 Twe piękne i słodkie oczy
 Co to za podbój będzie, słodka nimfo, dla ciebie,
 Jeżeli ze smutku umrę.
 Oddaj moje serce, które to miłość, z pomocą
 Twojego pięknego wizerunku, zarżnęła.
 Przynajmniej, wzmocniony twym odrzuceniem,
 zaśpiewam:
 Precz z miłością! To jest głupia rzecz!

Gdzie położyłaś moje serce, okrutna nimfo,
 Żeby go zabić zamiast zbawić,
 Czemu wyrzuciłaś je, jakby nic nie było warte,
 Bez nagrobka ani grobu.
 Och złożmy je, jak w grobie,
 W twojej głowie i pamięci
 Niech przynajmniej wszystkie drgające struny
 zadźwięczą:
 Precz z miłością! To głupia rzecz!

18. Stronnictwo, które zawsze mieszka

Stronnictwo, które zawsze mieszka na dworze,
 Gdzie rządzi concept
 Postawiło zakład:
 Fortuna i Miłość przysięgały, że
 Nie są zrodzone
 Z tego samego związku.

Fortuna przysięga, że najsłabsze serca
 Księgę sztuk Kupidyna
 Obracają jej kołem.
 Zmysły same mogą udowodnić,
 Podważyć jej miejsce w miłości
 Zapytaj tych, którzy czują.

This discord it beget
 Atheist that honour not
 Nature thought good,
 Fortune should euer dwell
 In court where wits excell
 Loue keepe the wood.

So to the wood went I
 With loue to liue and die
 Fortune forlorne,
 Experience of my youth
 Made mee thinke humble truth
 In desert borne.

My saint is deere to mee,
 and Ione hir selfe is shee
 Ione faier and true,
 Ione that doth euer moue,
 Passions of loue with loue
 Fortune adiew.

19. Shall I sue, shall I seeke for grace

Shall I sue, shall I seeke for grace ?
 shall I pray shall I proue ?
 Shall I striue to a heauenly Ioy,
 with an earthly loue ?
 Shall I think that a bleeding hart
 or a wounded eie,
 Or a sigh can ascend the cloudes,
 to attaine so hie.

Silly wretch forsake these dreames,
 of a vaine desire,
 O bethinke what hie regard,
 holy hopes doe require.
 Fauour is as faire as things are,
 treasure is not bought,
 Fauour is not wonne with words,
 nor the wish of a thought.

Pittle is but a poore defence,
 for a dying hart,
 Ladies eies respect no mone,
 in a meane desert.
 Shee is to worthie far,
 for a worth so base,
 Cruell and but iust is shee,
 in my iust disgrace.

Iustice giues each man his owne
 though my loue bee iust,
 Yet will not shee pittie my grieffe,
 therefore die I must.
 Silly hart then yeeld to die,
 perish in dispaire,

Ten spór rozpoczął
 Ateista, który nie uznaje
 Natury, jako czegoś dobrego.
 Fortuna powinna zawsze mieszkać
 Na dworze, gdzie króluje koncept,
 A miłość pozostać w lesie.

I dlatego też i ja udałem się do lasu
 Aby z miłością żyć i umrzeć,
 Fortuna niech przepadnie.
 Doświadczenie młodości
 Każe mi myśleć, że skromna prawda
 Na pustyni jest zrodzona.

Moja Pani ¹⁶[którą wysławiam] jest mi droga
 I jest nią sama Joan¹⁷,
 Piękna i prawdziwa
 Która od zawsze porusza
 Pasje miłości miłością. Fortunie [mówię] żegnaj!

19. Czy mam się skarżyć, czy mam szukać łaski

Czy mam się skarżyć, czy mam szukać łaski?
 Czy mam się modlić? Dowodzić?
 Czy aspirować do niebiańskiej radości
 Z moją ziemską miłością?
 Czy mam myśleć, że krwawiące serce
 Lub zranione oko
 Lub też westchnienie wespnie się do chmur
 I takie wysokości osiągnie?

Głupi szaleńcze, porzuć te marzenia
 O próżnym pożądaniu,
 O pomyśl jak wysokiego uznania
 Wymagają święte nadzieje.
 Względy są tak piękne jak rzeczy,
 Skarbu nie da się nie kupić,
 Względów nie wygrasz słowami
 Ani życzeniem myśli.

Litość jest słabą obroną
 Dla umierającego serca
 Oczy dam nie szanują jęków
 w podłych czynach.
 Ona zbyt daleko jest
 Dla człowieczka tak marnego,
 Okrutna. Lecz zarazem sprawiedliwa (jest ona)
 W mojej prawdziwej niesławie.

Sprawiedliwość oddaje każdemu to, na co on
 zasługuje
 I mimo, że moja miłość jest prawdziwa
 ona nie zlituje się nad moim żalem
 Dlatego też muszę umrzeć.
 Głupie serce, umrzyj więc,

Witnesse yet how faine I die,
When I die for the faire.

20. Tosse not my soule

Tosse not my soule, O loue twixt hope and feare,
Shew mee some ground where I may firmly stand,
Or surely fall, I care not which appeare,
So one will close mee in a certaine band.

Take mee Assurance to thy blisfull holde,
Or thou Despaire vnto thy darkest Cell,
Each hath full rest, the one in ioyes enrolde,
Th' other, in that hee feares no more, is well :

L'envoi

When once the vttermost of ill is knowne,
The strength of sorrow quite is ouerthrowne.

21. Cleare or Cloudie sweet as Aprill showing

Clear or cloudie sweet as April showing,
Smooth or frowning so is hir face to me,
Pleasd or smiling like milde May all flowring,
When skies blue silke and medowes carpets bee,
Hir speeches notes of that night-bird that singeth,
Who thought all sweet yet larring notes out-ringeth.

Hir grace like Iune, when earth an trees bee trimde,
In best attire of compleat beauties height,
Hir love againe like sommers daies be dimde,
With little cloudes of doubtfull constant faith,
Hir trust hir doubt, like raine and heat in Skies,
Gently thundring, she lightning to my eies.

Sweet sommer-spring that breatheth life and growing,
In weedse as into hearbs and flowers,
And sees of service divers sorts in sowing,
Some haply seeming and some being yours,
Raine on your hearbs and flowers that truely serve,
And let your weeds lack dew and duely sterue.

Pierzchnij w rozpaczy
Zobacz jednak jeszcze
Jak umieram dla tej jedynej pięknej.

20. Nie miotaj moją duszą

Nie miotaj moją duszą, O Miłości, pomiędzy nadzieją
i strachem,
Wskaż mi jakiś grunt, na którym mogę mocno stanąć,
Lub gdzie mogę pewnie upaść, jest mi obojętne, co mi
wskażesz,
[Pokaż mi] coś, co obejmie mnie wstęgą pewności.

Pewności, weź mnie w swe rozkoszne objęcia,
Lub ty, Rozpaczy [zabierz mnie] do najciemniejszej
celi.

Każda z was ma [w sobie] pełen spokój, jedna
przepełniona radością jest,
Druga w tym, że się już nie ma w sobie strachu, też
jest dobra.

L'envoi

Kiedy najgorsze ze złego jest [już nam] znane,
Siła smutku zostaje całkiem pokonana.

21. Pogodna lub zachmurzona, słodka jak kwietniowy deszczyk

Pogodna lub zachmurzona, słodka jak kwietniowy
deszczyk,
Gładka lub wykrzywiona, taka jest dla mnie jej twarz.
Zadowolona lub uśmiechnięta, jak piękny maj cała
kwitnąca,
Gdy niebo błękitnym jedwabiem jest, a łąki dywanem.
Jej mowa to nuty tego nocnego ptaka, który śpiewając
Myślał, że słodko wyśpiewuje tymczasem okrutne
dysharmonie mu wychodzą.

Jej łaska jak czerwiec jest, gdy ziemia i drzewa stoją się
piękne,
W najlepszych szatach, w pełni całkowitego piękna.
I jeszcze jej miłość, jak letnie dni, przyćmiona
Małymi chmurkami o wątpliwej stałości.
Jej zaufanie, jej zwątpienie, jak deszcz i upał w niebie,
Delikatnie grzmiące, ona jest moją błyskawicą.

Słodkie lato – wiosna, oddychające życiem i wzrostem
Zarówno w chwastach jak i w leczniczych ziołach
i kwiatach.

I w ziarnach służby, różnie zasianych,
Niektórych wydających się niedobrymi, a innych
będących twoimi.
Polej deszcz na twoje zioła i kwiaty, które prawdziwie
służą,
A chwastom odmów rosy i pozwól umrzeć [z głodu].

22. A Dialogue. Humor say what makst thou heere

Humor say what makst thou heere,
In the presence of a Queene,
Princes hould conceit most deere,
All conceit in humor seene:
Thou art a heauy leaden moode,
Humor is inuencions foode :

But neuer Humor yet was true,
But that which onely pleaseth you.

O, I am as heauy as earth,
Say then who is Humor now
I am now inclind to mirth,
Humor I as well as thou.
Why then tis I am drownde in woe,
No no wit is cherisht so

But neuer Humor...

Mirth then is drownde in sorrowes brim,
Oh, in sorrow all things sleepe.
No no foole the light' s things swim,
Heauie things sinck to the deepe :
In hir presence all things smile,
Humor frolike then a while.

But neuer Humor ...

Nota od tłumacza:

Tłumaczenie tekstów pieśni *The Second Booke* Johna Dowlanda celowo nie jest poetyckie. Jest to robocze tłumaczenie przygotowane podczas współpracy *The School of Night* z *Teatrem Cinema* w 2011 roku, być może teraz posłuży polskim wykonawcom tej księgi. Jako tłumacz próbowałam jak najlepiej oddać sens poszczególnych pieśni, który w wersji poetyckiej mógłby się zagubić.

W wersji angielskiej została zachowana ortografia oryginału.

Przypisy

- ¹ *nunc dimittis*: kantykt Symeona: teraz uwalniasz sługę swego Panie, Łukasz 2,29-32
- ² z głębokości wołam do Ciebie Panie, Psalm 130
- ³ wierzę w Boga Ojca
- ⁴ *Te Deum laudamus*: Ciebie Boga wysławiamy
- ⁵ *Miserere mei Deus*: zmiłuj się nade mną Panie, Psalm 50
- ⁶ Moje serce jest gotowe, Psalm 57
- ⁷ *Thy saint*
- ⁸ Pójdźmy z ochotą, Panu chwałę dajmy, Psalm 95
- ⁹ Nie obruszaj się, Psalm 37
- ¹⁰ Dlaczego [narody] się buntują, Psalm 52
- ¹¹ Módlmy się

22. Humorze, powiedz cóż ty tu robisz

Humorze, powiedz cóż ty tu robisz
w obecności królowej?
Księżęta trzymają najdroższy koncept
cały koncept widziany w humorze:
Ależ ty jesteś ciężkim nastrojem,
Humor jest pożywką dla inwencji.

Lecz nigdy jeszcze humor nie był prawdziwy,
lecz tylko ten, który się Tobie podoba.

O, jestem ciężki jak ziemia
powiedz, któż jest tym humorem?
Teraz jestem skłonny do radości
Humor to ja i ty.
Dlaczegoż więc roztapiam się w żalości?
Nie, nie, to dowcip tak jest kochany.

Lecz nigdy...

Radość aż po brzegi zanurzona jest w smutkach
o, w smutku wszystkie rzeczy śpią.
nie, nie, głupcze! Lekkie rzeczy pływają
a ciężkie toną w głębinach:
W jej obecności wszystko się uśmiecha
więc humorze, pohasaj jeszcze trochę

lecz nigdy....

Przełożyła **Maria Skiba**

- ¹² Takie ostrze zamiast miłości wywołuje niechęć
- ¹³ Wanstead Hall, podmiejska rezydencja służąca głównie polowaniom
- ¹⁴ W oryginale *the orient pearl*
- ¹⁵ W oryginale *turtles and twins*; *turtles* czyli *turtle-doves* (gołębie) symbolizują miłość, przywiązanie, wierność, czystość i stałość; bliźnięta to Kastor i Polluks.
- ¹⁶ W oryginale *saint* – mogło to oznaczać świętą (w przeciwieństwie do pospolitej *Joan*), lecz w czasach elżbietańskich słowo to oznaczało często królową Elżbietę.
- ¹⁷ *Joan* mogło również oznaczać prostą dziewczkę lub czasem ladacznicę

Maria Skiba. Fot. Marcin Mituś.